

Večernik

Leto I. (VIII.), šte. 122

Maribor, sreda, 28. septembra 1927

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Zelja mesečno, prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarife

Oglaš sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prošarskova ulica št. 4

Velike reforme v naši državni upravi

Finančni minister o zmanjšanju števila ministrstev in važnih upravnih reformah

BEOGRAD, 28. sept. Finančni minister dr. Marković je sprejel davi novinarje in jim sporočil o principih novega proračuna, ki bi temeljil na varčevanju. Bremena bodo znižana za eno milijardo, enako tudi izdatki. Vlada namerava znižati razne času neprimerne pristojbine, na drugi strani pa bo tudi morala preprečiti premočno obdavčenje potom avtonomnih korporacij. V načrtu je več upravno-tehnič-

nih reform, da bo vendar enkrat aparat cenejši. Sorodna ministrstva bodo čimprej združena. Vlada bo dalje črtala vse investicije iz rednega proračuna in jih krila z zunanji posojili. Državni obrati, ki se do sedaj niso rentirali, bodo komercijalizirani. Končno je izjavil minister, da pridejo vse reforme, ker je skupščina preveč neokretna, kot dodatek v finančni zakon naredbenim potom.

Katastrofalne poplave v Alpah

Vasi pod vodo — Mnogo mrtvih — Velikanska škoda in dolgotrajne prometne ovire

Tirolsko, Predarlško, dele Švice že od nedelje ogrožajo velike poplave. V Ziller-dolini je promet za par tednov onemogočen, ker je voda izpodkopala progo ter razdejala nasipe. V Zelli se je smrtno ponesrečilo več delavcev. Začetek doline tvori veliko jezero, iz katerega štrle samo vrhovi visokih dreves.

V Innsbrucku je znatno poškodovana elektrarna. V Stubai-dolini je razdejana cesta in tudi južno od Innsbrucka je na brennerski cesti v razdalji dobrih 20 km vozni promet onemogočen.

Strašna je bila nesreča pri postaji Grasstein. Pod pomožnim vlakom, ki je bil poslan, da čisti od plazu zastajajočo progo, se je podrl od silnih valov razmajen most in vlak z inženjerjem ter 40 delavci je strmoglavil v reko Eisack. Trideset ljudi je našlo smrt pri tej nesreči. Progo med Innsbruckom in Bozenom bodo morali popravljati tri do štiri tedne.

Pod vodo je bil tudi del mesta Brixen in velik most se je porušil. V Passelerski dolini se cenil škoda na milijon lir in celo Meran je bil ogrožen.

Ženevska okolica je bila na več kilometrov poplavljenjena in reka Arve je tako narasla, da so morali ob njenem izlivu v Rhone razstreliti most, da preprečijo veliko nevarnost zastajanja vode in poplave.

Smrtne žrtve te katastrofe so večinoma železničarji. Na mnogih krajih so silni valovi odnesli čuvajske hišice ter utopili nesrečne prebivalce. Smrt v valovih sta našla tudi dva postajna načelnika. Med mrtvimi pri Grassteinu je tudi vodja rešilne ekspedicije, neki inženir iz Franzensfeste.

Progo Feldkirch-Vaduz bodo morali popravljati približno teden dni, progo Vaduz-Buchs pa tri mesece.

INNSBRUCK, 28. sept. Katastrofalna povodenj, ki je zadela Švico, Tirolsko in Severno Italijo, je ena največjih v zadnjih desetletjih. Najhujše je bil nalič v ozemlju Brennerja, kjer je bilo kakor iz škofa. Ob neki in je več mest in vasi pod vodo. Železniški promet so morali vsled izpodjedjenih nasipov mestoma ustaviti. — Vojaštvo je noč in dan na delu, da z novimi nasipi zadrži vodne mase, kar pa se mu ne more prav posrečiti. Električna cen-

trala v Innsbrucku je že pod vodo. Tudi električna cestna železnica je preteklo noč ustavila promet. V veliki nevarnosti je tudi vodovod, tako, da je mesto ogroženo, da ostane brez luči in vode, ako bo voda še naraščala.

TRST, 28. sept. Iz Milana se poročila: Reka Pad je prestopila bregove in poplavlila velike dele province. Dolina Valdomine je izpremenjena v jezero, ki zalaga reko Adigo z vedno večjimi vodnimi masami. Enak je položaj v dolini Castiglione. V Milanu in okolici je divjal silen orkan, ki je porušil brzozjavne drogove, ruval drevesa ter porušil številne hiše. — Vihar je odnesel celo streho znamenite katedrale in jo odnesel daleč izven mesta. Prebivalstva se je polastila strašna panika. Število smrtnih žrtev še ni mogoče ugotoviti. Enaka žalostna poročila prihajajo iz mest v Gornji Italiji. Škoda gre na milijarde.

Komercializacija naših železnic

DUNAJ, 28. septembra. Poročevalce »Wiener Allgemeine Zeitung« je imel razgovor z zastopnikom ameriške finančne skupine Hauer Kelly, ki se mudijo na Dunaju in hoče prevzeti v zakup češkoslovaške državne železnice. Pogajanja s praško vlado so že v teku. — Hauer-Kelly je izjavil, da bi njegova skupina rada prevzela v zakup ne samo češkoslovaške, temveč tudi jugoslovanske in rumunske železnice. Češkoslovaška vlada je predlog Amerikancev v principu že sprejela, jugoslovanska in rumunska pa še nista odgovorili na ponudbo.

Zdravilo proti koleri v aeroplanu.

V Teheran je odletelo iz Berlina že drugo Junkersovo letalo s 1500 kg zdravil proti koleri v južno-zapadni Perziji. Prvo letalo z zdravili je preletelo progo v 33 urah. Donašanje zdravil z letali je silno važno v akciji proti strašni epidemiji. Z letali se iz Teherana zdravila prevažajo tudi v posamezne, od kolere ogrožene province.

Prispevajte za spomenik Kralju Petru v Mariboru

Smrtna obsodba pred mariborsko poroto

Morilec lastne žene, Ladislav Tot, obsojen v smrt na vešalih — Poneverba uradnega denarja — Uboj radi mejaštva

Razprava proti Ladislavu Totu, ki je umoril in razmesaril svojo ženo Rozalijo, je končala sinoči ob 17.30 z usodopolnim izidom za obtoženca.

Ker se je pri lanskim razpravi uveljavljalo, da Tot ni odgovoren za svoje dejanje, češ da je padel nekoč z drevesa in čutil od tistega časa bolečine v glavi, so ga tekom vsega leta preiskovali razni zdravniki-psihijatri in delali poskuse, kako vpliva nanj alkohol itd. Mnenja zdravnikov pa se niso strinjala. Eni so rekli, da je Tot popolnoma odgovoren, drugi da sploh ni odgovoren, tretji pa da je sicer normalen, a umor je izvršil v afektu. Sodišče je poklicalo na pomoč še ljubljansko vseučiliško mišljenje in dekan medicinske fakultete, psihijater dr. Šerko je izrekel, da je Tot sicer preudaren, da pa je umoril svojo ženo v afektu.

Sodni dvor je stavil na podlagi obtožnice in zagovora obtoženca porotnikom štiri vprašanja: 1. glede umora; 2. glede lahke telesne poškodbe; 3. glede uboja in 4. eventualno vprašanje, je-li obtoženec izvršil dejanje v prenehovalni norosti.

Ljudski sodniki so potrdili prvo vprašanje z 10 glasovi, drugo z devetimi, četrto pa zankali soglasno. Poslušalci razprave so pričakovali tak rezultat in se mu niso čudili. Ko je odšel porotni senat k posvetovalni, je avditorij napeto pričakoval njegovega sklepa. Četudi je bilo pričakovati, da bo sledila pravoreku porotnikov smrtna kazen, so vendar mislili ljudje, da bo sodišče še našlo kako rešilno bilko v svrhu milejše kazni.

Grobna tišina je zavladala v dvorani, ko se je vrnil sodni dvor. Pogledi senatorjev so bili resni, nič dobrega obetajoči. Vse stoji mirno in čaka predsednikovih besed. Ta pa si, kakor bi se pripravljala na nekaj težkega in izrednega, zapenja svoj talar in šele čez nekaj sekund prične s čitanjem sodbe: Ladislav Tot se obsoja na smrt na vešalih... Zašumelo je v dvorani pritajenih vzdihov, vendar ni bilo čuti kake besede proti obsodbi. Nasprotno, nekdo se je celo oglašil »Bravo!...«

Počasi se je izpraznila dvorana poslušalcev, ki jim je lebdelo pred očmi nečloveško dejanje Ladislava Tota in najstrožja kazen, ki mu jo je naložila Pravica.

Poneverba na mariborskem magistratu

Danes se je zagovarjal kot prvi pred mariborsko poroto 34letni magistratni nastavljenec Drago Biščak iz Jelšan pri Volovski, ki je prišel po prevratu v našo državo in dobil službo pri železnici. Ker je bil osumljen, da je poneveril pri potniški blagajni na postaji Savski Marof vozne listke, je bil odpuščen iz službe. Kasneje je bil sprejet v mariborsko magistratno službo in je bil dodeljen mestnemu knjigovodstvu, kjer je dostavljal razne plačilne naloge in opomine za mestne davščine. Pooblastili so ga tudi za

sprejemanje denarja od strank. Med tem se je na občini zvedelo, zakaj je bil Biščak odpuščen pri železnici. Na njegove prošnje pa so ga še kljub temu obdržali v službi in nadi, da jo bo vestno opravljal.

To zaupanje pa je Biščak varal. Že meseca februarja 1927 je začel poneverjati denar, ki ga je sprejel od raznih strank za mestno občino. Od marca in do konca junija je poneveril skupno 10.117 Din 27 par. Svoje poneverbe je kril na ta način, da je v plačilnih izkazih napisal, da so davščino plačale naravnost pri mestni blagajni, v resnici pa je obdržal denar sam.

Biščak sicer priznava, da je poneveril gornjo vsoto, trdi pa, da je okrog 5.000 Din. inkasiranega denarja izgubil. Večkrat se je namreč tako napil, da je kar na klopi obležal in je baje pri tej priliki izgubil denar.

Porotniki so odgovorili na edino glavno vprašanje, je-li Biščak kriv uradne poneverbe, soglasno potrdilno, nakar je senat obsodil obtoženca, upoštevajoč več olajšalnih okolnosti, na eno leto težke ječe, v katero se mu vstaje 3mesečni preiskovalni zapor.

S krampom po glavi

V Loperšicah pri Ptujju sta se prepirala posestnik Jožef Horvat in posestniški sin Ivan Zadravec radi pravice vožnje čez neki travnik, ki ga je imel Jože Horvat v najemu od ormoške graščine. Čez ta travnik je hotel voziti tudi Ivan Zadravec, čeprav mu je občinska komisija odredila, da nima pravice. To je tedaj Zadravec tako razkačilo, da je zagrozil napram priči Francu Babiču, da bo posestnika Horvata ubil, če ga kedaj dobi kje zunaj.

Dne 21. aprila je vozil rajnik Horvat gnoj na svojo njivo. Pri tem je videl, da je Zadravec zopet vozil čez njegov travnik in ga je radi tega klical na odgovor. Zadravec je skočil z voza in mu je privrela jeza do vrhunca. Pograbil je kramp in z njim treščil Horvata preko glave. Horvat se je takoj zgrudil nezavesten na tla. Odpeljali so ga v ormoško bolnico z razklano lobanjo in je Horvat dne 13. maja umrl v bolnici vsled gnojnege vnetja možganov.

Zadravec svoje dejanje sicer priznava, izgovarja pa se s silobranom, češ da je njega Horvat prvi napadel s krampom. Dvakrat je baje odbil udarce Horvata, tretjič pa ga je udaril po glavi in že se je Horvat zgrudil.

Sodni dvor je predložil porotnikom trije vprašani: prvo glavno glede uboja drugo eventualno glede prekoračenega silobrana in tretje glavno glede prepovedane posesti samokresa. Potrjeno je bilo prvo vprašanje z devetimi glasovi, tretje pa soglasno. Radi tega pravoreka porotnikov je bil Zadravec obsojen na štiri leta težke ječe, dopolnjene z enim postom vsakih 14 dni, enim trdim ležiščem in eno temnico na dan uboja vsakega leta ter na plačilo odškodnine vdovi Horvatovi.

Dragocena Romney-eva slika

Okostnjak s premoženjem 18 milijonov — Od starinarja do milijonarja

Če že ne iz zgodovine, je pa iz literature splošno znana lady Hamilton, ljubica slavnega angleškega admirala Nelsona. Lepa lady je preživela svoja ljubimca in prišla nazadnje v tolike stiske, da je morala prodajati najdragocenejše spomine svoje burne preteklosti. Največ spominov na Nelsona, med njimi tudi slike, ki jih je izdelal slavni slikar Romney, je kupil lastnik graščine Old Kilmainham na Irskem blizu Dublina. Ta 700 let stara graščina je začela v drugi polovici pretečenega stoletja razpadati. Tedanji lastniki se za njo niso dosti brigali in šele potomci so se pred par leti lotili obnove staroslavne gradu. Zob časa je najbolj ogrožal v pritličju ležeče zabavne dvorane in se je tudi tu začelo popravljanje v največjem razmahu. Že v začetku dela so opazili, da prikriva les, ki je obdajal stene nekaj tako razkošnih plesnih dvoran, dohode do tajnih hodnikov, ki vodijo v razne prostore: naokrog v tajne sobe in shrambe, navzdol pa v ječe, kjer je strašna smrt gotovo uničila lepo število nasprotnikov nekdanjih mogočnih graščakov. Pri popravljanju se je tudi lani irski zidar Patrick Carthy naenkrat znašel v neki tajni celici. Na staroveške posebnosti gradu je bil že na vajen. Ludo se je pa prestrašil, ko je zagledal pred seboj na tleh okostnjak, ki je krčevito držal na prsih platen

zvitke precejšnje velikosti. Ko je zidar premagal prvi strah, je skeletu odvezl platno ter zagledal na njem starinsko sliko. Bilo mu je jasno, da ima pred seboj ostanke tragedije, ki se je odigrala pred stoletjem. Človek, čegar kosti so se slučajno našle, je iz bogzna kakšnega nagiba vdril v grad ter se polastil slike. Tajni izhodi iz dvorane so mu bili mogoče znani, v naglici se je pa zmotil in zašel v celico, iz katere ni bilo več izhoda. Tu je umrl najstrašnejše smrti. Zidar Patrick je kosti na tistem zagrebel, sliko je pa odnesel domov. O celi zadevi ni nikomur govoril in je starinsko sliko za mal denar prodal nekemu Finneganu, ljubitelju starin. Ta se dolgo časa za sliko tudi ni dosti brigal, postal je pa nanjo pozoren, ko je nekega dne slučajno bral, da umetniški historiki iščejo original Romneyjeve slike, ki predstavljajo admirala Nelsona v mladeniški dobi. Finnegan se je napotil s svojo sliko v Dublin, kjer mu je že prvi trgovec umetnin čestital kot lastniku dragocene Romneyjeve slike. V Dublinu so mu ponujali za sliko 30 tisoč funtov. Previdni Irec je pa iz nagle ponudbe sklepal, da je slika vredna še več in jo je odnesel zopet domov. Sedaj je dobil v Londonu od državne zakladnice za sliko 65 tisoč funtov, kar znaša nekaj nad 18 milijonov dinarjev.

Spominski dan potresov na Japonskem

Pred 4. leti je strašna potresna katastrofa udarila Tokio in Jokohamo z obsežnim zaledjem ter uničila milijardne vrednosti in preko 120 tisoč ljudi. Japonska vlada je s posebno naredbo določila spominski dan te nesreče, ki se je nedavno po vladnem programu tudi vršil. Namen spominskega dne naj bi bil po vladnem dekretu nekaj opomin k resnemu življenju in izogibanju modernih strasti. Vlada je poskušala razviti veliko resno svečanost, je pa s svojim programom temeljito pogorela. Za Japonsko, kjer je narod čudovito potrpežljiv pri dolgotrajnih tradicionalnih obredih in proslavah, je to pravi čudež. Velik program opominskega dne so razglasili in izvedli. Izvedli so ga pa le oni, ki so ga sestavili in je življenje tekle svojo vsakdanjo pot mimo ministrstrov, uradnikov, mestnih očetov in velikih ceremonij na zemljišču nekdanje vojaške oblačilnice in drugih skladišč, kjer je ob strašni nesreči pred 4. leti v enem dnevu našlo 32 tisoč ljudi strašno smrt v plamenih. Tudi govori potom radia in filmi, ki so slikali nesrečo in obnove mesta in dežele, niso dosegli cilja in namena. Uniformirana patriotska društva so si naprtila mnogo brezuspešnega dela, življenje Tokija, ki kaže še toliko sledov strašne nesreče, je pa vrel, kakor ob navadnih dneh. Celo opoldne, ko se je streljalo, bobnalo in zvonilo v spomin prvega močnega potresnega sunka pred 4. leti, ko je bila celo v programu predvidena parminutna pavza v obratih in po ulicah v znak žalosti, ni bilo opaziti nobenega pravega stika med prireditelji spominskega dne in narodom. Kje je vzrok vsega tega? Japonski narod, ki v svojih hišah poleg bogov časti tudi duhove svojih prednikov in sorodnikov, mora imeti najtežnje razloge za odklonitev vladnega spominskega dne na tako strašno nesrečo. Ko je bil uradni spominski dan končan, so tisočeri še pozno v noč molili na prostorih, kjer so pred štirimi leti izgubili svoje drage. Narod dobro razume, da se pod vladno zahtevo: proč od modernih strasti! — skriva: Proč od zahtev po demokraciji. Drugi vzrok neobičajnega omalovaževanja uradnega spominskega dne je pa ta, da je bilo v dobi 4 let na Japonskem že 1683 potresov in da se je od vlade v tej nepregledni vrsti nesreč za narod prav malo storilo. Potresni sunki so občutili celo na predvečer spominskega dne in to je bilo za spomin gotovo dovolj brez uradnega programa.

Tehnika, ki napreduje v pravem potoku besede z zrakovno naglico, je v kratkih povojnih letih za bodoče prilike popolnoma spremenila način vojskovanja. V bodočih vojnah bodo fronte cele dežele, armade ali frontni udeleženci pa celokupno prebivalstvo. V vseh deželah se razmišlja o obrambnih sredstvih proti grozeči nevarnosti bodočih vojn z novimi strašnimi sredstvi. Demolega vase nove državne zgradbe v Rusiji so nastale pod zaključki in smernicami tega razmišljanja. Urejeni so posebni, pred plinom varni prostori, strehe so močne, podzemni deli stavb pa globoki in rasežni. Veliki obrati in produktivne centrale, kakor je n. pr. že opisani »Dnieprostroj«, bodo pa imele tudi podzemne elektrarne, vodovode in druge važne naprave. Tudi Angleži razmišljajo mnogo o bodočih vojnah in so bili zadnji manevari angleške vojske in mornarice posvečeni v prvi vrsti preizkuševanju bodočih vojnih sredstev in obrambe proti nim. Letala »napadalcev« so se iz Londona opazila v daljavi nad 100 km, zakrila so se pa v 30. minutah s tako neprodno meglo, da so lahko pometala na mesto nekaj ducatov bomb. Če bi bile te bombe prave, bi bilo na mah porušenih na sto in sto hiš in na stotisoč ljudi mrtvih.

Mož iz tužine

Pred nekaj dnevi se je na Dunaju pojavil mož eksotičnega imena Comte Armande de la Rochefoucauld, ki je po raznih trgovinah nakupoval vse mogoče ter velike račune poravnaval s šeki na neko pariško banko. Ko si je nakupi lže veliko obleke, perila, toaletnih predmetov in celo — psa. je hotel imeti še avtomobil. Pogodil se je za ceno in prezentiral — šek. Tvrda avtomobilov je bila pa previdna in je vprašala v Pariz, od koder je dobila odgovor, da šeki niso kriti. Mož iz tužine si je ogledala policija. Mož se je kazal zelo užaljenega ter našteval razne znane osebnosti iz Francije in Amerike, ki naj bi ga dobro poznale. Celo bankir in pilot Leviné naj bi ga dobro poznal. »Comte« je kljub takim referencam moral v zapor. Slučajno pa pristane na Dunaju — Leviné in policija ga povabi, naj si Comte-ja ogleda. Leviné pravi, da tega človeka še nikoli ni videl. Policija je prepričana, da je zajela nevarnega mednarodnega pustolovca.

Spominjajte se CMD

Šahovsko svetovno prvenstvo

Pred 7. leti se je Kubanec José Capablanca v boju z nemškim šahovskim mojstrom dr. Emanuelom Laskerjem pridobil naslov svetovnega šahovskega mojstra. V teh letih je bilo več pozivov na boj za svetovno prvenstvo. Dr. Lasker se je trudil, da poskusi vnovič svojo srečo, a je Capablanca vedno stavil takšne gmotne pogoje, da do boja ni prišlo. Tudi pozivi Rusa Bogoljubova in Danca Niemcoviča niso privedli do odločilnega boja. Šele Rusu Aljehinu je sedaj dano, da se bori s kubanskim svetovnim mojstrom za šahovsko svetovno prvenstvo.

Pojm šahovskega svetovnega mojstrstva datira šele od leta 1886. Bili so pa seveda tudi poprej šahisti na glasu za nepremagljivosti. Naslova: svetovni mojster pa ni imel niti slavni šahist Paul Morphy.

Šele, ko je Viljem Steinitz po svojih velikih uspehih v drugi polovici 19. stoletja premagal slavnega šahista Zukertorta z 10 pridobljenimi, 5 izgubljenimi in 5 neodločenimi partijami, je prišel naslov svetovni mojster v rabo. Boj med Steinitzom in Zukertortom se je odigral v Ameriki. Sledile so Steinitzove zmage proti znamenitim šahistom, kakor: Vasquez, Gommayo, Ponce in drugim, najresnejši tekme avstrijskega šahista Steinitza je pa postal Rus Cigorin.

Leta 1889. in 1892. sta se sporijela ob največjem zanimanju vseh šahistov, ta dva mojstra in Steinitz je obakrat zmagal. Do leta 1894. je premagal Steinitz še celo vrsto znamenitih šahistov, ko mu je nenadoma stopil nasproti komaj 25letni Emanuel Lasker. Ta znameniti dvoboj se je odigral tudi v Ameriki in z 10. dobljenimi, 5. izgubljenimi in štirimi neodločenimi partijami je mladi Lasker premagal 58letnega Steinitza. Dve leti pozneje je Lasker Steinitza še enkrat premagal v Moskvi in od tega poraza naprej se Steinitz ni več udeleževal šahovskih tekem. Mladi Lasker je postal njegov naslednik svetovnega šahovskega prvenstva.

Svoje prvo mesto med šahisti sveta je Lasker krepko in uspešno branil. Leta 1907. je v Ameriki premagal prvega zelo resnega nasprotnika Marshalla, leto pozneje svojega rojaka dr. Tarascha, koncem leta 1909. je pa sprejel poziv na boj za šahovsko prvenstvo od Janowskega. Lasker je sijajno zmagal. Janowski je dobil dve partiji, dve sta ostali neodločeni, v ostalih sedmih je pa zmagal Lasker.

Začetkom leta 1910. bi se bilo Dunajčanu Schlechterju kmalu posrečilo iztrgati dr. Laskerju svetovno prvenstvo. Za eno samo točko je bil svetovni mojster na boljšem. Vse partije, razen pete, katero je dobil Schlechter in zadnje, katero je dobil Lasker, so ostale neodločene. Vojna je šahiste razdružila. Leta 1920. je pa postal svetovni prvak Capablanca.

Montague Pigott umrl.

V Londonu je umrl znani odvetnik, pisatelj, avtor gledaliških del, pripovedk. novinar, komponist, pesnik, korepetitor, izreden humorist in prvostopenjski govornik. Bil je strokovnjak na slehernem znanstvenem polju in zelo priljubljen v londonskih društvi in klubih. Sicer se ni v nobeni znanosti izredno uveljavil, ker se ni potegoval za slavo. Še kot dijak na oksfordski univerzi se je bavil živahno s književnostjo in ustanovil tudi literarno revijo »Isis«, za katero je pisal krajše članke. Takrat je napisal tudi gledališko delo, ki je imelo v Londonu velik uspeh, kar je dalo mladeniču vzpodbudo za nadaljnje udeleževanje v literaturi. Vendar je bil zelo nestanovit. neprestano je iskal in stikal za nečim novim. Bil je nenavadno sprememb željan talent.

Levi raztrgal akrobata.

V Nantosu je minule dni gostoval večji cirkus, v katerem je nastopal tudi lastnikov 13letni sinček kot krotilec levov. Nad levi so izvajali akrobati težke vaje, nesreča pa je hotela, da je 16letni mladenič-telovadec padel med zveri, ki so ga takoj popadle in predno so mu dompterji priskočili na pomoč, raztrgale.

Sport

Konjske dirke v Ljubljani in na Teznu

Kolo jahačev in vozačev v Ljubljani je priredilo dne 24. in 25. tm. o priliki jesenske razstave velike konjske dirke na vojaškem vežbališču pri Založni. Za dirke je vladalo v Ljubljani veliko zanimanje in je v nedeljo prisostvovalo preko desettisoč gledalcev. Dirke so se izvršile v popolnem redu, kar je brezdvomno v prvi vrsti zaslug predsednika mariborskega kasaškega društva g. Rossmanitha, ki je ljubljanski prirediteljem z izredno požrtvovalnostjo pomagal z nasvetom in delom pri njihovi prvi prireditvi. Kolo jahačev in vozačev v Ljubljani pa se tudi ni strašno ne truda ne trško, da je izgradilo izborno dirkališče, ki utegne biti že prihodnje leto najboljšo v Jugoslaviji. Tako je Ljubljaničanom samo čestitati na tej veliki in izborni uspeli prireditvi.

Za mariborsko oblast pa je zanimivo dejstvo, da so bili vsi konji v kasaških dirkah ali iz Kobilrne Turnišče pri Ptujju ali iz Lutomerske kmetske reje. Pri vseh dirkah je bilo lepo število konkursov in tekme vsehkosz napete. V soboto je bila v prvi dirki prva triletna kobila »Originell« last g. Skoberneta iz Celja, druga Nelka last g. Slaviča iz Lutomera; v mariborski dirki je zmagala kobila Dolly g. Lippitta in v tretji dirki kobila Bogdaj g. Korazije iz Maribora. V galopski dirki je zmagal g. pp. Zajc. Drugi dan v nedeljo je v Veliki Slovenski dirki zmagala triletna kobila »Bessie« g. Weitzla iz Maribora.

Poleg kasaških dirk so bile na sporedu tudi točke iz konjske dresure, šolskega jahanja in predvajanja našega rojaka g. podpukovnika Senniga, ki je s svojo preciznostjo zadivil vse navzoče. Prva priredba Kola jahačev in vozačev v Ljubljani je bila težka preizkušnja za prireditelje, ki jo je dobro prestalo, kar je bilo pomankljivega, se bo pri prihodnjih dirkah lahko popravilo in izpopolnilo. Vsekakor je razveseljiv pojav izredno zanimanje ljubljanskega občinstva za konjski sport, ki je eden najlepših. V nedeljo, 2. oktobra priredi mariborsko kasaško društvo svoje običajne jesenske dirke na Teznu in upamo, da tudi Mariborčani ne bodo zaostajali za Ljubljančani.

Srednjeevropski cup.

Tekmovanja za srednjeevropski cup, ki so bila radi mednarodnih tekem prekinjena, se zaključijo še ta teden. Danes se je odigrala revanšna tekma med Slavijo in Rapidom v Pragi, v nedeljo pa se bo vršila revanšna tekma na Dunaju, dočim se istega dne srečata v Pragi Sparta in Hungarija, ki sta povodom prvega nastopa izvojevala samo remis v rezultatu 2:2.

Iznajdljivost zlobe

Za zlobno iznajdljivost saškega prepirlivca, ki je svojemu sosedu skozi ključavnico spravljaj v stanovanje steno, ne zaostaja daleč naslednja maščevalnost, ki se je dogodila v nekem drugem manjšem nemškem mestu in sicer v hotelu: Sosed neke dame, ki je imela s seboj par malih otrok, je robančil in zmerjal, da ga otroci na vse zgodaj zjutraj budijo iz spanja. Dama se je pa pritoževala, da se sosed kruto revanžira, ker prihaja često poln vinskih duhov po polnoči in proti jutru v svojo sobo ter dela tak ropot, da se otroci zbudijo in ne morejo več zaspati. Ko sta se soseda že precej časa tako prepirala, je skovala dama načrt. V hotelu velja še stara dobra navada, da se zjutraj pred sobna vrata postavljajo čevlji za čiščenje. Nekega jutra vstane dama zelo рано ter nalije v čevlje svojega soseda večjo količino gumija in sintetika.

Mati 26. otrok.

V Rogerstoneu na Angleškem je žena delavca, Johna Willisa, rodila šestindvajsetega otroka. Njen mož je bil prvotno grobar, nato dimnikar, mesar, izdeloval je tudi krste, dočim je trenutno zaposlen v livarnah jekla v Rogerstoneu.

Maksim Gorki:

Otroška leta

10 Poslovenil dr. I. D.

Kakor vselej mi je rada in jasno razložila:

»Vidiš, vsak bi rad Vanjuško zase pridobil, kadar postaneta samostojna mojstra, in glej, zato ga drug pred drugim črnita: da je slab delavec! Tako lažeta, zviteža. A še se bojita, da Vanjuška ne pojde k njima, da ostane pri dedu; in ded je čudak, z Vanjuško bi mogel začeti tretjo obrt, stricema bi bilo to neugodno, razumeš?»

Tiho se je zasmejala:

»Zvita sta, da se jima Bog smeje. No, ded pa vidi to zvitost in nalašč draži oba: »Odkupil bom — pravi — Ivana od vojaščine, da ga ne bodo potrdili: sam ga potrebujem!« Onadva pa se jezita, ni jima ljubo to in denarja jima je žal, kajti odkup je drag!»

Sedaj sem zopet živel z babico kakor na parobrodu, vsak večer mi je, predno sem zaspal, pripovedovala pravljice ali o svojem življenju, ki je bilo tudi podobno pravljici. O vsakdanjem družinskem življenju, o delitvi otrokom, o dedovem načrtu, da kupi novo hišo zase, je govorila smehljaje, odujano, kakor iz daljave, kakor sosedka, a ne druga po starosti v hiši.

Zvedel sem od nje, da je Ciganček — najdenček; neke zgodnje pomladi so ga v deževni noči našli pred hišnimi vrati na klopi.

»Ležal je zavit v predpasnik,« je zamisljeno in tajinstveno pripovedovala babica, »čisto malo je še jokal, ves je bil že trd.«

»Zakaj pa so ga podložili?»

»Mati nima mleka, hraniti ga ni s čim; zvé, kje se je nedavno rodilo dete in umrlo in tedaj podloži svojega.«

Pomolčala je, si pogladila glavo, vzdihnila in nadaljevala gledaje v strop.

»Revsčina napravi vse to, Aljoša; toliko je revščine na svetu, da ni mogoče dopovedati! In pravijo, da neomogućena dekleta ne smejo poroditi, da je sramota to! Ded je hotel tega Vanjuško nesti na policijo, toda jaz sem ga pregovorila: vzemimo ga za svojega; glej, Bog nam ga je poslal namesto teh, ki so pomrli; ko bi živeli vsi, bi obljudili celo ulico — osemnajst hiš bi bilo! Kajti, vidiš, omožila sem se bila s štirinajstim letom, s petnajstim sem že porodila; Gospod pa je le moral ljubiti moje otroke, kajti nabiral in nabiral je med njimi angelov. Bila sem žalostna — pa tudi vesela!«

Ko je sedela tako na kraju postelje v sami srajci, vsa obsuta s črnimi lasmi, široka in ohlapna, je bila podobna medvedki, katero je nedavno pripeljal na dvorišče bradat gozdni kmet iz Serdače. Prekrižala je snežnobe, čiste prsi, se tilho nasmejala in se zibala sem in tja:

»Boljše je vzel k Sebi, slabše mi je pustil. Zelo sem se razveselila Ivančka, — preveč vas imam rada otročičke! No, sprejeli smo ga, krstili, glej, in živi dober. V začetku sem ga imenovala Žuka, kajti včasih je tako čudno brenčal, — čisto kakor hrošč, lezel je in brenčal po vseh sobah, Imej ga rad, — priprosta duša je!«

Ljubil sem Ivana in sem ga občudoval.

V soboto zvečer, ko je ded razparal otroke, ki so se bili med tednom pregrešili, je sedel k večerji in se je v kuhinji začelo zabavno življenje: Ciganček je prinesel izza peči črnih ščurkov, hitro napravil vprego iz nitk, izrezal iz papirja sani in po rumeni, oglajeni mizi se je peljala četverka vrancev, Ivan pa je ravnal njih tek z borovo tresko in veselo cvillil: »Gremó po škofa!«

Prilepil je ščurku na hrbet majhen papirček, ga gnal za sanmi in pojašnjeval:

»Meh smo pozabili. Menih teče, vleče! Hoj, ti!«

Zvezal je z nitko ščurku noge; hrošču je drselo, butal je z glavo, Vanjka pa je kričal in ploskal z rokama:

»Mežnar gre iz gostilne in se namerja k večernicam!«

Kazal je miške, ki so na njegovo povelje stale in hodile po zadnjih nogah in vlekle za sabo dolge repe in smešno migale s črnimi, urnimi očmi. Z miškami je ravnal skrbno, nosil jih je pod pazduho, jih krmil iz svojih ust s sladkorjem, jih poljubljaval in prepričevalno govoril:

»Miš je razumna žival, ljubezniva, hišni škrat jo ima zelo rad! Kdor miši krmi, tistemu tudi očka škrat izpregleda...«

Znal je delati umetne reči s kartami, z denarjem, kričal je bolj nego vsi otroci in skoraj v ničemer se ni razlikoval od njih. Ko so se nekoč igrali otroci z njim karte in ga nekajkrat napravili za duraka, je bil zelo žalosten, užaljeno je namrdnil ustnice, popustil igro, potem pa potožil meni, migajoč z nosom:

»Vem, dogovorili so se! Migali so si in si dali karte pod mizo. Ali je to igra? Goljufati znam tudi jaz in še boljše...«

Imel je devetnajst let in bil je večji od nas vseh štirih, če bi nas bil postavil skupaj.

Prav posebno mi je ostal v spominu od prazničnih večerov, ko sta ded in stric Mihajlo odšla na obiske, je prišel v kuhinjo kodravi in razmršeni stric Jakob z gitaro, babica je pripravila čaj z obilnim prigrizkom in vodko v zeleni steklenici z rdečimi rožami, ki so bile umetno vlite na dnu stekla; praznično oblečeni Ciganček se je vrtel v krogu, tiho, od strani je prišel mojster, bliskajoč s temnimi naočniki, pestunja Evgenija, kozava, rdečkožna in debela kakor kocka, z zvitiimi očmi in trobentajočim glasom; včasih je bil prisoten kuštravi uspenški cerkovnik in še nekateri temni, dvoumni ljudje, ki so bili podobni ščurkom.

Vsi so veliko pili, jedli, težko dihali, dajali otrokom daril, čaše sladkega mošta, in polagoma se je razgorelo vroče, čudno veselje.

Stric Jakob je bil z ljubeznijo zatopljen v svojo gitaro, in ko jo je uglašil, je vselej izpregovoril iste besede: »No, sedaj začnem!«

Vrgel je lase nazaj, se sklonil nad gitaro, iztegnil vrat kakor gos; njegov okrogli, brezskrbni obraz je postal sanjav; žive, gibčne oči so ugasnile v mastni megli, in tiho brenkajoč po strunah, je igral nekaj opojnega, ki je nehote dvigalo noge.

Njegova godba je zahtevala napete tišine; kakor hiter potok je prihajala od nekd iz daljave, pronicala skozi strop in stene, vzvalovila srce in vzbužala nerazumljivo, otožno in nemirno čustvo. Pod vplivom te muzike ti je prevzelo srce usmiljenje do drugih in do samega sebe, odrastli so postali majhni in vsi so sedeli nepremično ter se pritajili v zamišljeno molčanje.

Posebno napeto je poslušal Saša Mihajlov; iztezal se je proti stricu, gledal na gitaro, odprl usta in čez ustnico mu je visela slina. Včasih se je tako zamislil, da je padel s stola, se uprl z rokami v tla, in če se je to zgodilo, je obsedel na tleh in izbulil oči.

In vsi so očarani otrpnili; le samovar je tiho pel, ne da bi motil poslušanje tožnih pesmi gitare. Dva kvadrata majhnih oken sta gledala v temo jesenske noči, od časa do časa je kdo tiho potrkal na nju. Na mizi sta plapolala rumena plamena dveh lojenih sveč, ostrá kakor kopje.

Stric Jakob je postajal vedno bolj zamaknjen; zdelo se je, da trdno spi, stisnivi zobe, da samo njegove roke žive samosvoje življenje: upognjeni prsti desne roke so neločljivo treptali nad gitaro, kakor da bi prhutala ptica in bila s krili; prsti leve roke so neulovljivo begali po vratu gitare.

Kadar je bil pijan, je skoraj vedno pel skozi zobe z neprijetno žvižgajočim glasom.

Te pesmi nisem mogel trpeti, in kadar je zapel stric o beračih, sem v neznosni žalosti hudo jokal.

Ciganček je poslušal muziko z istim zanimanjem, kakor vse, potopil je prste v svoje črne lase, gledal v kot in lovil sapo. Včasih je nepričakovano in otožno vzkliznil:

»Oh, ko bi imel glas, — kako bi pel, o ti moj bog!«

Babica je vzdihnila in dejala: »Dovolj naj bo, Jaša, ne trgaj srca! A ti bi Vanjka, malo zaplesal...«

Vselej niso poslušali njene prošnje kar na mah; zgodilo pa se je, da je godec kar naenkrat pritisnil z roko na strune, potem pa stisnil pest in s silo vrgel od sebe na tla nekaj nevidnega, brezvočnega, in je razsrjeno zakričal:

»Proč, žalost in skrb! Vanjka, pripravi se.«

Popravljaje si žolto srajco, je Ciganček previdno, kakor da bi šel po žeblikih, stopil na sredo kuhinje; njegove rjave ustnice so pordele, v zadregi se je nasmehnil in prosil:

»Samo bolj hitro, Jakob Vasiljič!«

Besno je zadelala gitara, drobno so copotale pete, na mizi in v omari je zvenketala posoda, sredi kuhinje pa se je ognjeno vrtil Ciganček, letal kakor jastreb, razširil roke kakor krila, neopazno dvigal noge; kriknil je, počenil na tla, se zaganjal kakor zlata lastavica, osvetljeval vse naokrog s svilenim bleskom, svila pa je vztrepetavala, kakor da bi gorela in izžarevala.

Ciganček je plesal neutrudljivo, pozabil je sam nase, in zdelo se je, da bi šel tako plesoč po ulici, po mestu, nevede kam, če bi mu odprl vrata...

»Počez!« je kričal stric Jakob, pritkovaje z ного.

In žvižgal je, da te je izpreletavalo in je z razdražljivim glasom pel šaljive vrstice.

Ljudi za mizo je začelo mikati, tudi oni so od časa do časa kriknili, cvillili, kakor da bi jih žgalo; bradati mojster se je tolkel po pleši in nekaj renčal.

Nekoč se je bil sklonil k meni, pokrtil mojo rama z mehko brado, mi, kakor odrastlemu, rekel naravnost v uho:

»Tvoj oče bi moral biti tukaj. Leksel Maksimovič, — on bi zapalil drugačen ogenj! Vesel mož je bil, razveseljiv. Ali se ga spominjaš!«

»Ne.«

»No? Če sta on in babica, — počakaj malo!«

(Dolge prilagoditve.)

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Mlad oskrbnik,
vešč vodsstva posestva, z spričevali, išče nameščenca. — Ponudbe na upravo lista pod značko »Oskrbnik«. 1187

Lepo mobilovano sobo
s posebnim vvhodom oddam s 1. oktobrom. Tomšičeva ul. 6. 1173

Specijalna delavnica
za črkoslikarstvo in soboslikarstvo. Fr. Ambrožič, Grajska ul. 2, Maribor. 1119

Gonilni jermenl,
najboljše kakovosti, že strojno pretegnjeni, za mlino, žage, mlatilnice, tovarne itd. kakor tudi šivalni in vezalni jermenl v zalogi pri IVAN KRAVOS, Aleksandrova c. 13. Zahtevajte ponudbo. 829

Marljiva šivilja
gre šivat na dan perilo, obleke in drugo po zelo nizki cenl. — Naslov v upravi »Večernika«. 1177

„PEKLENICA“
črni premog kosovec 4800 kalorij, novo odprt rov v znatno zboljšani kakovosti, nobenega smradu po sobah, brez kamenja in brez žindre, najcenejše kurivo.
Cena: Din 28.— franko Mursko-Središče
„ 37.— franko dom iz vagona } za 100kg
„ 42.— na drobno iz skladišča }

Glavno zastopstvo: BOŽ. GUŠTIN
Pisarna Cankarjeva ul. 1 Skladišče Cankarjeva 24
Telefon št. 400 1150 Telefon št. 400

Spominjajte se CMD!
Baterije
za žepne svetiljke na belo in drobno pri
Drago Rosina
Maribor, Vetrinjska 26

novoga mošta.
Vsak dan **morske ribe.** Topla in mizla jedila. Sprejemajo se abonenti. — Priporoča se
Cafuta
Jadranska klet
1174

Pohištvo posteljnina vložki matrace zastori posteljne odeje pohištveno tkanino itd.
najboljše in najceneje pri
Karolu Preis
Maribor, Gosposka 20
Brezplačni ceniki l

POZOR! POZOR!

Krojači, šivilje, čevljarji,

Din 199.—
čevlji s spono lakasti in v modnih barvah pri
Anici Traun
Grajski trg 1 870

Radi opustitve trgovine
se vse blago po zelo znižanih cenah

razprodaja

pri
Jos. Karničnik
Slovenska ulica 10
Ne zamudite te prilike!